

2005 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMIN İLE 2017 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN ATATÜRKÇÜLÜKLE İLGİLİ KONU VE KAZANIMLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Müslime GÜNEŞ*

Sibel DÜNDAR**

Öz

Milli eğitim sistemimiz içinde önemli bir yere sahip olan Atatürkçülükle ilgili konular 2017 yılına kadar oluşturulan tüm öğretim programları içinde geniş bir yere sahiptir. Özellikle geçmiş yıllarda düzenlenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Atatürkçülükle İlgili Konular başlığı altında bir bölüm yer alırken benzer bir bölümün 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bulunmadığını söylemek mümkündür. Milli ve kültürel değerlerine sahip çıkan bir nesil yetiştirebilmek aynı zamanda geleceğe güvenle bakabilmek anlamına gelmektedir. Bu değerlerimizden biri olan Atatürkçülükle ilgili konuların tüm eğitim-öğretim kademelerinde ve programlarında bulunması gereklidir.

Çalışmanın amacı 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan Atatürkçülükle İlgili Konu ve Kazanımları karşılaştırmaktır. Bu çalışmada, nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Bu amaçla 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ve açıklamaları, “ İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi 4-7. Sınıf Öğretim Programı Atatürkçülükle İlgili Konu ve Kazanımları” planı çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Araştırma sonunda 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Atatürkçülükle İlgili Konuların ve Kazanımların 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programından sayısal olarak daha az olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürkçülükle İlgili Konular, Sosyal Bilgiler, Öğretim Programı.

* Dr. Öğretim Üyesi Müslime Güneş, Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, (mgunes68@gmail.com), (<https://orcid.org/0000-0002-9088-3390>).

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

A COMPARISON OF THE SUBJECTS AND FUNCTIONS RELATED TO KEMALISM AT THE SOCIAL STUDIES CURRICULUM IN 2005 AND THE SOCIAL STUDIES CURRICULUM IN 2017

Abstract

The issues related to Atatürkism, which have an important place in our national education system, have a wide place among all the education programs created until 2017. While there are some parts under the title of Atatürk-Related issues in the Social Studies Curriculum which was organized in the past years, it is possible to say that such a section was not included in the 2017 Social Studies Curriculum. To be able to raise a generation that has national and cultural values also means to be able to look at the future with confidence. The subjects related to Atatürkism, which is one of these values, should be presented in all educational levels and programs.

The aim of the study is to compare the issues and functions related to Atatürkism in the 2005 and 2017 Social Studies Curriculum quantitatively. In this study, document analysis method was used, which is one of the data collection methods in qualitative researches. For this purpose, the 2005 Social Studies Curriculum and the functions and explanations of 2017 Social Studies Curriculum have been discussed comparatively within the framework of the plan of "Issues and Functions Related to Atatürkism in the Social Studies course in Primary Education 4-7. Classroom Curriculum." At the end of the research, it was observed that the subjects and functions related to the Atatürkism in the 2017 Social Studies Curriculum were numerically less than the 2005 Social Studies Curriculum.

Keywords: Atatürkism, Social Studies, Curriculum.

Giriş

"Eğitim kurumlarının temel işlevi, bireyin topluma uyum sağlaması ve iyi bir vatandaş olabilmesi için toplumsal bir kişilik kazanması şeklinde ifade edebilir. Söz konusu toplumsallaşma sürecini ilköğretim sürecinde sağlayacak başat derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersidir. Bu sebepten dolayı Sosyal bilgiler dersi büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler dersi, çocukların toplumsal meseleler hakkında bilgi sahibi olmaları ve ülkenin bir vatandaşı olarak sorumluluklarını öğrenmesinde, insan ilişkilerini anlamalarında ve milli hassasiyetleri kavramalarında en önemli ve gerekli derslerden biridir"¹.

1 Cengiz Özmen, "Dünyada ve Ülkemizde Sosyal Bilgiler", *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Editörler: Cengiz Dönmez ve Kubilay Yazıcı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2015, s.11.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Sosyal Bilgiler dersi sayesinde bireylerin çok yönlü gelişmesi amaçlanmaktadır. Özellikle bireylerin; vatandaşlık yeterliklerini, toplumun temel kurum, değer ve inançlarını öğrenmesinde Sosyal Bilgiler öğretimi önemli bir rol üstlenmektedir.

Ülkemizde sosyal bilgiler konusunda en kapsamlı tanım, 2005 Sosyal Bilgiler Programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre; *“Sosyal Bilgilerin, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olmak amacıyla tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir”*².

Sosyal Bilgilerin yukarıda verilen tanımından da anlaşılacağı üzere, bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlaması ve bu yaşam içerisinde yer alan tüm kişi, grup ve kurumlarla uyumlu bir biçimde yaşaması oldukça zor bir süreçtir. Toplumsal kurumların ve ilişkilerin basit olduğu toplumlarda birey toplumsal davranışları yaşayarak ya da ailesinden ve çevresinden öğrenebilir. Ancak, bu ilişkilerin karmaşık olduğu durumlarda bireyin gerek duyacağı beceri ve davranışları ailesinden ya da yakın çevresinden öğrenmesi mümkün değildir. Bu nedenle, bireyin toplumsallaşma işlevini yani insan ilişkileri, resmi ve gayri resmi grupları ve işlevlerini, devleti ve benzeri unsurlar ile bunlar arasındaki ilişkileri öğrenme görevini günümüzde eğitim kurumları üstlenmiştir.

Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretimi

Ülkemizde ilköğretim 4. sınıftan 8. sınıfa kadar sosyal bilgiler dersi MEB’in belirlediği temel esaslar kapsamında yer alan ana derslerden biridir. Sosyal Bilgiler dersi Cumhuriyet’ten günümüze farklı isimler alarak varlığını korumuştur.

1924 yılında kabul edilen programda: Musahabat-ı Vataniye

1926 yılında: Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi

1962 yılında: Toplum ve Ülke İncelemeleri

1968 yılında: Sosyal Bilgiler

1985 yılında: İlköğretim II. kademedeki: Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi

1997 yılından günümüze kadar da: Sosyal Bilgiler adı ile okutulmuştur.

2 MEB, *Sosyal Bilgiler Eğitim Öğretim Programı*, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 2005, s.51.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük Konuları

Atatürkçülük ve Atatürkçülük ile İlgili Konuların öğretim programlarına dâhil olma sürecini incelemeden önce Atatürkçülüğün ne olduğunu ifade etmek gerekir.

“Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzura ve refaha sahip olması, devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, aklın ve ilmin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyine çıkarılması amacı ile temel esasları yine Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel müesseselerine ilişkin gerçekçi fikirlerle ve ilkelere, “Atatürkçülük” denir”³.

“Atatürkçülük; akıl ve bilim tarafından belirlenmiş gerçeklere dayalı bir yaşam felsefesidir; Türkiye Cumhuriyeti’ni sonsuza kadar yaşatma ve yükseltme bilincidir; özgür ve bağımsız bir yurttaş olarak yaşamının garantisidir; insan hak ve özgürlüklerine saygıyı temele alan Türk hümanizmidir; demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletinin güvencesidir; Türk milletini devletsiz ve vatansız yapmak isteyen emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı geliştirilmiş panzehirdir”⁴.

Atatürkçülük “Devlet hayatının her alanını ve toplumun fikir hayatını kapsar. Türk milletinin, bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olmasını amaçlar. Devletin, millet egemenliği esasına dayandırılmasını öngörür. Aklın ve bilimin öncülüğünde, Türk kültürünün, çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması hedef alınır”⁵.

“Atatürkçülük, dün olduğu gibi, bugün de yarın da Türk ulusunun pusulası, yol haritası olmayı sürdürecektir; çünkü Atatürkçülük dinamizmdir, yol göstericisi akıl ve bilimdir. Türk milleti, akıl tarafından belirlenmiş bir etik yaşayış yönünde eğitildiği takdirde, geçmişi daha sağlıklı bir biçimde yorumlama yeteneğini geliştirecek ve bugün ülkemizin yaşadığı konjoktürel sorunları tarihsel birikiminden de yararlanarak daha kısa sürede çözebilecektir”⁶.

Yukarıda verilen tanımlardan yola Atatürkçülüğün milli eğitimimiz için en önemli hususlardan biri olduğunu söyleyebiliriz.

Atatürk ilke ve inkılâplarının ilköğretim programlarına eklenmesi 1936 yılında görülen bir uygulamadır. Bu programda belirtilen amaçlardan birisi ise “ilkokula devam eden çocukları, kuvvetli cumhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, laik, inkılâpçı yurttaşlar olarak yetiştirmektir.” şeklinde ifade edilmiştir. Ancak 1936’dan başlayan ve 1981 yılına kadar uygulanan ilköğretim programlarında kapsamlı bir değişikliğin yapıldığını söylemek zordur.

3 Genelkurmay Başkanlığı, *Atatürkçülük* (3. Kitap) *Atatürkçü Düşünce Sistemi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001, s.7.

4 Mehmet Kayıran – Mustafa Yahya Metintaş, “Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük”, *Atatürk Yolu Dergisi*, S. 51, Bahar 2013, s.611-612.

5 Volkan Kaz, *Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Programlarının Türk Devrimine Göre Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2013, s.100.

6 Mehmet Kayıran – Mustafa Yahya Metintaş, *a.g.m.*, s. 612.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1981 yılında temel eğitim II. kademe ve orta öğretimde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi programlarının yayınlanmasından sonra yapılan çalışmalar sonucu 1982 yılında, eğitimde Atatürk ve Atatürkçü değerlere ilişkin esaslar üzerinde durulması kararlaştırılarak belirlenen öğretim programlarına “Atatürkçülükle İlgili Konular”ın yerleştirilmeleri sağlanmıştır⁷. Sonraki süreçlerde yapılan düzenlemeler ile İlköğretimin I. ve II. kademeleri için Atatürkçülükle İlgili Konular ayrı ayrı programlanmıştır. Bu düzenlemelerde gözetilen başlıca amaç; Atatürkçülükle İlgili Konuların büyük ölçüde derslerin alan bilgisi konuları ile kaynaştırılmaya çalışılması olmuştur. Bu durumun gerekçesi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarının 2. maddesinin 1. bendinde;

“Türk eğitim sistemi, Türk Milletinin bütün fertlerini;

Atatürk İnkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek, amaçlanmaktadır”⁸

Atatürkçülük ve eğitimle ilgili yukarıda yer alan bilgiler çerçevesinde, literatürde sosyal bilgiler öğretim programlarında Atatürkçülük konularının öğretimi gerekçesi iki temel sebebe bağlanmıştır. Bu sebeplerden birisi, Atatürkçülük konularının öğretimi sosyal bilgiler öğretim programlarının genel amaçlarında belirtilen esaslar olmasıdır. Diğer bir sebep ise, sosyal bilgilerin doğasından dolayı Atatürkçülük konularının öğretilmesinin zorunluluğudur⁹.

Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarından biri Türk Milletinin bütün fertlerini Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürkçülüğe bağlı yurttaşlar olarak yetiştirmektir. Bu nedenle eğitim sisteminin tüm kademelerinde Atatürkçülük konularına yer verilmiştir. İlköğretim kurumlarında bütün derslerde Atatürkçülük konularına yer verme zorunluluğu olmakla birlikte bu amaca katkıda bulunmak için mihver dersler olan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde bu konu daha yoğun bir biçimde ele alınmaktadır¹⁰.

7 Mehmet Serhat Yılmaz, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının İlköğretimde Öğretimi”, *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi*, (Ed. Yasemin Doğaner), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006, s.29.

8 MEB, *Sosyal Bilgiler Eğitim Öğretim Programı*, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 2005, s.5.

9 Kubilay Yazıcı, “Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Öğretimi”, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Ed. Mustafa Safran), Ankara, 2015, s.672.

10 Ahmet Zogo, *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Atatürkçülük Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2016. s.37.

Bu bakımdan, 1982, 1986 ve 1999 yılında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından alınan karara göre ilköğretim birinci ve ikinci kademe Sosyal Bilgiler dersi içinde yer alması gereken Atatürkçülükle ilgili konular şu şekilde sıralanabilir:

- Atatürk'ün hayatı (11 konu başlığı),
- Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri (25 Kişisel özellik),
- Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasına neden olan etkenler (7 konu başlığı),
- Atatürkçü düşünce sistemi, tanımı ve önemi (2 konu başlığı)
- Atatürkçü düşüncede yer alan temel konular (10 konu başlığı),
- Atatürk ilkeleri (9 konu başlığı),
- Atatürkçü düşüncede milli güç unsurları (5 konu başlığı),
- Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehdit (11 konu başlığı),
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve vatandaşlık (5 konu başlığı).

Bu çerçevede Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe, Müzik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi derslere yukarıda sıralanan konular her ne kadar bu derslerin içerik ve programlarına eklenmiş olsa da, Atatürkçülük konularının büyük bir çoğunluğunun tarih konuları ile ilişkilendirilerek verilmeye çalışılması Sosyal Bilgiler derslerinin diğer derslere nazaran bu konuların öğretimindeki önemini ortaya koymaktadır¹¹.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim programı ile eski programlar arasında dikkat çekici farklar görülmektedir. Eski programlarda Atatürkçülük konuları ünite sonlarında bulunmaktaydı. Ayrıca Atatürkçülük konularında 4. ve 5. sınıflarda bir yoğunluk söz konusu iken 6. ve 7. sınıflarda ise bu konuların yoğunluğunun bir hayli azaldığı görülmekteydi. 2005 programında ise, Atatürkçülük konuları ünite ya da konu sonlarına eklenmesi yerine kazanımlarla beraber verilmiştir.¹²

Atatürkçülükle İlgili Konuların kaynaştırıldığı ana programlardan biri de Sosyal Bilgiler programıdır. Sosyal bilgiler öğretim programlarında Atatürkçülük konularının öğretim gerekçesi iki temel sebebe dayandırılabilir. Bu sebeplerden birisi Atatürkçülük konularının öğretimini, sosyal bilgiler öğretim programlarının genel amaçlarında belirtilen esaslar oluşturmaktadır. Bu durum diğer bir ifade ile yasal zorunluluk olarak da ifade edilebilir. Ve her dersin ilgili öğretim programında yer alır. Diğeri ise sosyal bilgilerin doğasından dolayı Atatürkçülük konularının öğretilmesinin zorunluluğudur. Özellikle bu ikinci gerekçe Atatürkçülük konularının diğer derslerden ziyade sosyal Bilgiler dersinde öğrenimini zorunlu kılmaktadır.

11 Bahri Ata, "Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Eğitimi ve Öğretmenin Rolü". (Ed. Bayram Tay-Adem Öcal), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2015, s.299.

12 Kubilay Yazıcı, *a.g.e.*, s.677.

Sosyal Bilgiler derslerinde sosyal bilimler ile ilgili konular disiplinler üstü bir yaklaşımla bütüncül bir anlayışla öğrencilerde yapılandırılmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin geçmişi bilmeleri ve geçmişten ders çıkarmaları da amaçlanmaktadır. Bu sebeple Sosyal Bilgiler Programları (4-7) Atatürkçülük konularını dolayısıyla da İnkılâp Tarihi konularını içermek durumundadır¹³.

2005 yılında, kademeli olarak sosyal bilgiler öğretim programlarında yaşanan dönüşüm Atatürkçülük konularının da öğretiminde yeniden bir yapılanma sürecinin yaşanmasına sebep olmuştur. Bu süreç sadece bilgi boyutunu içeren kısır bir döngü olmak yerine beceri ve değer boyutlarının da Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük konularının öğretiminde dikkate alınarak yapılandırılmasına yol açmıştır¹⁴.

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar¹⁵. Bu amaçla 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ve açıklamaları, 2005 yılında yayınlanan “ İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi 4-7. Sınıf Öğretim Programı Atatürkçülükle İlgili Konu ve Kazanımları” planı çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Elde edilen veriler; 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımların, önceki programda yer alan “Atatürkçülükle İlgili Konu ve Kazanımlar” temel alınarak incelenmesi sonucu bulunmuştur.

Bulgular

2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Atatürkçülükle ilgili konular açısından karşılaştırıldığında arada belirgin farklılıkların olduğu görülmüştür. Her sınıf için 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları karşılaştırılmıştır. Öncelikle yapılan analizlerin net bir şekilde görülebilmesi için tablolar oluşturulmuştur. Verilen tablolarda;

Sınıf,

Ünite adı,

2005 öğretim programında Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkilendirilen sosyal bilgiler kazanımı, örnek etkinlikler ve ilişkilendirilecek Atatürkçülük

13 A.g.e., s.673.

14 A.g.e., s.677.

15 Ali Yıldırım-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, 2013, s.217.

konuları, 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Atatürkçülükle ilgili konulara yer verilmiştir.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kısmında yer alan kazanımlar ve Atatürkçülükle ilişkilendirilecek konular Talim Terbiye tarafından hazırlanan 2005 Öğretim Programındaki numaraları ile verilmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kısmında da MEB 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki kazanım numaraları ile yer almaktadır.

Yapılan incelemeler sonunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

4. Sınıflara Ait Bulgular

4. sınıflar için oluşturulan tablolar incelendiğinde 2005'te yer alan öğrenme alanı ifadelerinin 2017'de ünite ismi haline geldiğini görmekteyiz. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı sekiz öğrenme alanından, 2017'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ise yedi üniteden oluşmaktadır.

	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
1	KENDİMİ TANIYORUM	BİREY VE TOPLUM
2	GEÇMİŞİMİ ÖĞRENIYORUM	KÜLTÜR VE MİRAS
3	YAŞADIĞIMIZ YER	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRE
4	ÜRETİMDEN TÜKETİME	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
5	İYİ Kİ VAR	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
6	HEP BİRLİKTE	ETKİN VATANDAŞLIK
7	İNSANLAR VE YÖNETİM	KÜRESEL BAĞLANTILAR
8	UZAKTAKİ ARKADAŞLARIM	

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 1. üniteye yer alan tüm kazanımlar Atatürkçülükle ilgili kazanımlar arasında verilmiş ve bu altı kazanımın Atatürkçülükle İlgili Konular kısmındaki 5. konu olan “**Atatürk’ün kişilik özelliklerini**” ile ilişkilendirme yapılmıştır. Ayrıca 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında örnek etkinliklere de yer verilmiştir (Tablo:1.1.). 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları 2005 kazanımlarına benzerlik arz etse de Atatürkçülük Konuları ile ilgili bir ilişkilendirme yapılmamıştır.

Tablo:1.1

SINIF	ÜNİTE	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
4. SINIF	KENDİMİ TANİYORUM	Atatürkçülükle ilgili konular (1,2,3,4,5 ve 6. kazanım-5) 1. Bireysel farklılıkları tanıy ve kabul eder. 2. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder. 3. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder. 4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar. 5. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar. 6. Sahip olduğu resmi kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Not: Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili 5. konu ile ilişkilendirilecektir. 5. Atatürk'ün kişilik özellikleri. Açıklama: Atatürk'ün iyi bir yönetici ve çok yönlü bir önder oluşu, öğrencilik yönü, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletini aynı amaç etrafında birleştirdiği açıklanır. Atatürk'ün Türk milletinin temel özelliklerini yansıtan bir Türk büyüğü olduğu vurgulanarak onun vatan, millet ve insan sevgisi ile ilgili örnek olaylar anlatılır. Örnek etkinlik: "Atatürk'ün Kimlik Belgesi (Atatürk'ün hayatı ile ilgili metinden çıkarılan bilgilerle bir kimlik belgesi düzenlenir.).	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı "Birey ve Toplum" adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

2017 Sosyal bilgiler Öğretim Programında 2 ünite kazanımlarına bakıldığında (Tablo:1.2.) Atatürkçülükle İlgili Konular arasında düşünülebilecek tek kazanımın olduğu görülmektedir. Bu kazanımda yer alan "**Milli Mücadele kahramanlarının**" ifadesi, kazanımın Atatürk ile ilişkilendirilmesi gerektiğini çağrıştırmasına rağmen açıklamalar kısmında Atatürk ile ilgili bir bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir. 2005 programında ise iki kazanım:

"5. Kazanım: Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.

6. Kazanım: Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder." Atatürkçülükle ilgili konular arasında yer alıyordu. Ayrıca 2005 programındaki bu kazanımlar Atatürkçülükle ilgili konulardan üç tanesi ile ilişkilendirilmişti.

Tablo:1.2.

SINIF	ÜNİTE	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
4. SINIF	GEÇMİŞİMİ ÖĞRENYORUM	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler. 6. Milli Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder. Not: Yukarıda yer alan kazanımların ilişkilendirileceği Atatürkçülük konuları (1-3-4)şunlardır: 1. Dayanışmanın toplum hayatındaki önemi. Açıklama: Toplumda dayanışmanın önemini açıklayarak dayanışmada iş bölümü yapmanın neden gerekli olduğu örneklerle açıklanır. Milli Mücadele'de yaşanan birlik ve beraberliğin temelinde dayanışmanın bulunduğu vurgulanır. Atatürk'ün milli birlik ve beraberliğe verdiği önemle ilgili söz ve uygulamalarından örnekler verilir. 3. Atatürk'ün milli kültüre verdiği önem Açıklama: Atatürk'ün milli kültürün korunması ve geliştirilmesine önem verdiğini belirterek bu konuda hangi çalışmaları yaptığı açıklanır. Atatürk'ün milli kültürümüzü geliştirmeye yönelik direktiflerinden örnekler verir. Atatürk'ün bu görüş ve uygulamalarının milli kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmayı hedef gösterdiği vurgulanır. 4. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular Açıklama: Atatürk'ün Trablusgarp Savaşı'nda kazandığı başarı, Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasında oynadığı rol, Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılar ve onun Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiği vurgulanarak TBMM'nin açılışının ve Cumhuriyetin ilan edilmesinin Atatürk'ün önderliğinde yapıldığı belirtilir. Örnek Etkinlikler "Milli Mücadele'de Türk Halkı" (Kurtuluş Savaşı döneminde Türk halkını ve savaş sürecini gösteren görsel materyaller okunur.) (5 ve 6. kazanım) "Kahramanıma Mektup" (Kurtuluş Savaşına ilişkin verilerden -mektup, temsili resim, istatistikî tablo ve şiir-yararlanılarak çıkarımlarda bulunulur.) (5 ve 6. kazanım) "Film İzliyoruz" (Atatürk ve Milli Mücadele temasını işleyen eğitsel film izlenir.) (5 ve 6. kazanım) "Sanal Alan Gezisi" (İnternet üzerinden sanal gezi yapılır.) (5 ve 6. kazanım)	Ünite adı: Kültür ve Miras olmuştur. 2017 programında Kültür ve Miras ünitesinde yer alan kazanımlar Atatürkçülük konuları ile ilişkilendirilmemiştir. Fakat bu ünitenin son kazanımı Milli Mücadele ile ilgili olduğu için Atatürkçülük ile ilgili olabilir. Bu kazanım: SB. 4.2.4. Milli Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Milli Mücadelenin önemini kavrar. Açıklama: Kazanım biyografi öğretimim bağlamında ele alınacaktır. Ayrıca Milli Mücadele'deki çocuk ve öğrenci kahramanlar üzerinde durulacaktır.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 4. sınıflarda 3., 4. ve 5. ünitelerde Atatürkçülükle ilgili konular yer almamıştır. 6. ünite olan *“Hep Birlikte”* ünitesinde yer alan tüm kazanımlar (toplam 5 kazanım) Atatürkçülükle ilgili konulardaki 2. konu ile ilişkilendirilmiştir (Tablo:1.3.). 7. ünite olan *“İnsanlar ve Yönetim”* ünitesinde ise Atatürkçülükle ilgili konularla ilgili bir ifade olmamasına rağmen hem 4. kazanım olan *“4. Büyük Millet Meclisinin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.”* ve devamındaki açıklama, *“Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder”* ifadesi sebebiyle Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilebilir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ise bu iki ünite birleştirilerek *“Etkin Vatandaşlık”* adını alır. Bu üniteye yer alan *“SB.4.6.5. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğünün ilişkisini ve bu konudaki rolünü tanımlar.”* kazanımı ile devamındaki *“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışı ile ulusal egemenlik ilişkilendirilir.”* açıklaması bu kazanımın Atatürkçülükle ilgili konular ilişkilendirilmesi gerektiğini vurgular niteliktedir (Tablo:1.4).

Tablo:1.3.

SINIF	ÜNİTE	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
4. SINIF	GEÇMİŞİMİ ÖĞRENYORUM	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler. 6. Milli Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder. Not: Yukarıda yer alan kazanımların ilişkilendirileceği Atatürkçülük konuları (1-3-4)şunlardır: 1. Dayanışmanın toplum hayatındaki önemi. Açıklama: Toplumda dayanışmanın önemini açıklayarak dayanışmada iş bölümü yapmanın neden gerekli olduğu örneklerle açıklanır. Milli Mücadele'de yaşanan birlik ve beraberliğin temelinde dayanışmanın bulunduğu vurgulanır. Atatürk'ün milli birlik ve beraberliğe verdiği önemle ilgili söz ve uygulamalarından örnekler verilir. 3. Atatürk'ün milli kültüre verdiği önem Açıklama: Atatürk'ün milli kültürün korunması ve geliştirilmesine önem verdiğini belirterek bu konuda hangi çalışmaları yaptığı açıklanır. Atatürk'ün milli kültürümüzü geliştirmeye yönelik direktiflerinden örnekler verir. Atatürk'ün bu görüş ve uygulamalarının milli kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmayı hedef gösterdiği vurgulanır. 4. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular Açıklama: Atatürk'ün Trablusgarp Savaşı'nda kazandığı başarı, Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasında oynadığı rol, Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılar ve onun Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiği vurgulanarak TBMM'nin açılışının ve Cumhuriyetin ilan edilmesinin Atatürk'ün önderliğinde yapıldığı belirtilir. Örnek Etkinlikler “Milli Mücadele’de Türk Halkı” (Kurtuluş Savaşı döneminde Türk halkını ve savaş sürecini gösteren görsel materyaller okunur.) (5 ve 6. kazanım) “Kahramanıma Mektup” (Kurtuluş Savaşına ilişkin verilerden -mektup, temsili resim, istatistikî tablo ve şiir-yararlanılarak çıkarımlarda bulunulur.) (5 ve 6. kazanım) “Film İzliyoruz” (Atatürk ve Milli Mücadele temasını işleyen eğitsel film izlenir.) (5 ve 6. kazanım) “Sanal Alan Gezisi” (İnternet üzerinden sanal gezi yapılır.) (5 ve 6. kazanım)	Ünite adı: Kültür ve Miras olmuştur. 2017 programında Kültür ve Miras ünitesinde yer alan kazanımlar Atatürkçülük konuları ile ilişkilendirilmemiştir. Fakat bu ünitenin son kazanımı Milli Mücadele ile ilgili olduğu için Atatürkçülük ile ilgili olabilir. Bu kazanım: SB. 4.2.4. Milli Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Milli Mücadelenin önemini kavrar. Açıklama: Kazanım biyografi öğretimim bağlamında ele alınacaktır. Ayrıca Milli Mücadele'deki çocuk ve öğrenci kahramanlar üzerinde durulacaktır.

Tablo:1.4.

SINIF	ÜNİTE	2005 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
4. SINIF	İNSANLAR VE YÖNETİM	Bu ünite de Atatürkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir. Fakat; bu ünitenin 4. kazanımı “4. Büyük Millet Meclisinin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.” ve devamındaki açıklama Atatürkçülük ile ilgili konular ile ilişkilendirilebilir. Açıklama: Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.	2017 Programında; 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4. sınıflarda yer alan “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” ünitesi ile “Güç, Yönetim ve Toplum” ünitesi birleştirilerek “Etkin Vatandaşlık” adını almıştır. Bu ünite de; “SB.4.6.5. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğünün ilişkisini ve kendisinin bu konudaki rolünü tanımlar. Açıklama: Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışı ile ulusal egemenlik ilişkilendirilir.” kazanımı yer almaktadır. bu kazanımın açıklaması 2005 programında yer almış ve Atatürkçülük ile ilişkilendirilmişti. Bundan hareketle bu kazanımı da Atatürkçülük ile ilgili konulardan sayabiliriz.
	UZAKTAKİ AKADAŞLARIM	Bu ünite de Atatürkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	Bu ünite de Atatürkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

5. Sınıflara Ait Bulgular

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 5. sınıflarda 8 ünite, 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ise 7 ünite yer aldığı görülmektedir.

	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
1	HAKLARIMI ÖĞRENİYORUM	BİREY VE TOPLUM
2	ADIM ADIM TÜRKİYE	KÜLTÜR VE MİRAS
3	BÖLGEMİZİ TANIYALIM	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRE
4	ÜRETTİKLERİMİZ	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
5	GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
6	TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR	ETKİN VATANDAŞLIK
7	BİR ÜLKE BİR BAYRAK	KÜRESEL BAĞLANTILAR
8	HEPİMİZİN DÜNYASI	

Tablo:2.1.

SINIF	ÜNİTE	2005 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
5. SINIF	HAKLARIMI ÖĞRENYORUM	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Birey ve Toplum” adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	ADIM ADIM TÜRKİYE	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır. 6. Atatürk inkılaplarıyla ilkelerini ilişkilendirir. Not: Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili şu konularla ilişkilendirilecektir: 1. Türk kadının toplumdaki yeri ve Atatürk’ün kadın haklarına verdiği önem. 2. Atatürk’ün öğretmenler verdiği önem. 3. Atatürk’ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular. 4. Atatürk’ün son günleriyle ilgili olaylar ve olgular. 5. Atatürk’le ilgili anılar. 6. Atatürk’ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilenmesi. 7. Atatürkçülüğü tanımlayabilme ve Atatürkçülüğün önemi. 8. Bir bütün olarak Atatürkçülük. 9. Diğer dinlere hoşgörü olmanın gereği ve vicdan hürriyetinin önemi. 11. Atatürk’ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemi. 12. Atatürk’ün milli eğitim konusundaki düşünceleri/ uygulamaları. 13. Atatürk’ün Türk diline verdiği önem. 14. Milli kültürün korunmasında dilin önemi. 16. Atatürk’ün milli tarihimize verdiği önem. 17. Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esaslar. 18. Atatürk ilkeleri (18-19-20-21-22-23). 24. Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın önemi. Örnek etkinlikler: “Grafik Yorumluyoruz” (Grafiklerle Atatürk dönemi gelişmeleri yorumlanır ‘1923-1938’.) (5 ve 6. kazanım) “Film İzliyoruz” (Atatürk ve Cumhuriyet konulu filmler izlenir.) (5, ve 6. kazanım) “Fotoğraf İnceliyoruz” (Fotoğraflar kullanılarak Cumhuriyet sonrası günlük yaşamdaki değişiklikler yorumlanır.) (5 ve 6. kazanım)	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Kültür ve Miras” adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

5. sınıfların 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim programlarının 1. ünitelerinde Atatürkçülükle ilgili konuların yer almadığını söyleyebiliriz (Tablo: 2.1.). 2005 programında 2. ünite olan “Adım Adım Türkiye” ünitesinde yer alan: “5.Kazanım: Kanıt kullanarak Atatürk inkılablarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.”“6. Kazanım: Atatürk inkılablarıyla ilkelerini ilişkilendirir.” kazanımları toplam yirmi dört tane Atatürkçülük konusu ile ilişkilendirilmiştir. Ancak 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu kazanımlara yer verilmemiştir (Tablo:2.1). 2017 programında bu kazanımların yerine “SB.5.2.1. Somut kalıntılardan yola çıkarak kadim uygarlıkların insanlık tarihine katkılarını tanır.” kazanımı verilmiştir. Bu kazanımla ilgili “Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları ele alınacaktır.” açıklaması yapıldığı görülmektedir.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 3. ünite “Bölgemizi Tanıyalım”, 4. ünite “Ürettiklerimiz”, 5. ünite “Gerçekleşen Düşler” ve 6. ünite “Toplum İçin Çalışanlar” ünitelerinde Atatürkçülükle ilgili konuların yer almadığı görülür (Tablo:2.2. ve Tablo:2.3). Fakat 5. ünite olan “Gerçekleşen Düşler” de yer alan;

“4. Kazanım: Kanıtlara dayanarak, Atatürk’ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.” kazanımı ve etkinliklerde yer alan; “Atatürk ve Bilim” (Atatürk’ün bilim ve teknoloji konusundaki sözleri ve bilimsel çalışmaları araştırılır.) (4. kazanım) ifadesi bu kazanımın Atatürkçülükle ilgili konular arasında yer alması gerektiğini vurgular niteliktedir.

2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ise 3. ünite olan “İnsanlar, Yerler ve Çevre”, 4. ünite olan “Üretim, Tüketim ve Toplum” ve 5. ünite olan “Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitelerinde Atatürkçülükle ilgili konular yer almadığını söyleyebiliriz (Tablo:2.2).

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 7. ünite (Bir Ülke, Bir Bayrak) yer alan; “1. Kazanım: Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder. 5. Kazanım: Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.” kazanımları Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir (Tablo:2.3.). Ayrıca her iki kazanım için de etkinliklerin yer aldığı görülür.

2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 6. ünite olan “Etkin Vatandaşlık” da yer alan “SB.5.6.4. Milli Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.” kazanımını Atatürkçülükle ilgili konular içinde alabiliriz; çünkü aynı kazanım 2005 programında Atatürkçülükle ilgili konular arasında yer almıştır.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında son ünite (Hepimizin Dünyası) yer alan tüm kazanımlar Atatürkçülükle ilgili konular da yer alan “10. Kazanım: Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olması.” (Açıklama: Atatürk’ün yurttan ve dünyada barışa önem verdiği vurgulanarak Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olduğu belirtilir.) konusu ile ilişkilendirilmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünite benzer kazanımlar yer alsa dahi Atatürkçülükle ilgili konular ilişkilendirilme yapılmadığı görülmüştür (Tablo:2.3.).

Tablo:2.2.

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
5. SINIF	BÖLGEMİZİ TANIYALIM	Bu ünite Ataturkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” adını almıştır. Bu ünite Ataturkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	ÜRETTİKLERİMİZ	Bu ünite Ataturkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” adını alarak 5. ünite olmuştur. 5. ünite olan “Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitesi ise 4. ünite olarak yer almıştır. Yani 4. ve 5. üniteler yer değiştirmiştir. Bu ünite Ataturkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	Ataturkçülük ile ilgili kazanımlar: 4. Kanıtlara dayanarak, Ataturk’ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir. Etkinlik Örneği: “Ataturk ve Bilim” (Ataturk’ün bilim ve teknoloji konusundaki sözleri ve bilimsel çalışmaları araştırılır.) (4. kazanım) Bu üniteye yer alan bu kazanım Ataturkçülük ile ilgili konularla ilişkilendirilmemesine rağmen kazanımın Ataturkçülük ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Bilim, Teknoloji ve Toplum” adını alarak 4. ünite olmuştur. Bu ünite Ataturkçülük ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

Tablo:2.3.

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
5. SINIF	TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2005 Sosyal Bilgiler Programında 5. sınıfta yer alan 6. ünite olan “Toplum İçin Çalışanlar” ile 7. ünite olan “Bir Ülke, Bir Bayrak” ünitesi,
	BİR ÜLKE, BİR BAYRAK	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 1. Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder. 5. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili şu konularla ilişkilendirilecektir: 15. Milli kültürün korunmasında dilin önemi. 25. Türkiye Cumhuriyeti Anayasaları ile ilgili olaylar ve olgular. Programda yer alan etkinlik örnekleri: “Sınıf Anayasası” (Sınıf içerisinde öğrenciler tarafından sınıf ve okul kurallarını içeren bir sınıf anayasası hazırlanır.) (5. kazanım) “Bayrağımızın Tarihi” (Ulusal egemenlik sembollerimizden bayrağımızın tarihi hakkında araştırma yapılır.) (5. kazanım)	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 5. sınıflarda birleştirilerek 6. ünite olan “Etkin Vatandaşlık” halini almıştır. Bu ünite de yer alan ; “SB.5.6.4. Milli Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.” kazanımını Atatürkçülükle ilgili konular içinde alabiliriz.
	HEPİMİZİN DÜNYASI	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 1. Dünya çocuklarının ortak yönlerini ve ilgi alanlarını fark eder. 2. Ülkeler arasında ekonomik alışveriş olduğunu fark eder. 3. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır. 4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir. 5. Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder. 6. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki yeri konusunda bakış açısı geliştirir. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 10. Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olması. Açıklama: Atatürk’ün yurttan ve dünyada barışa önem verdiği vurgulanarak Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olduğu belirtilir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Küresel Bağlantılar” olmuştur. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

6. Sınıflara Ait Bulgular

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 7 ünite yer aldığı görülmektedir. Fakat ünite isimleri ve sıraları değişmiştir.

	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
1	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	BİREY VE TOPLUM
2	YERYÜZÜNDE YAŞAM	KÜLTÜR VE MİRAS
3	İPEK YOLUNDA TÜRKLER	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRE
4	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
5	ÜLKEMİZ VE DÜNYA	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
6	DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	ETKİN VATANDAŞLIK
7	ELEKTRONİK YÜZYIL	KÜRESEL BAĞLANTILAR

2005 programında yer alan 2. ve 3. ünitelerin, 2017 programında yer değiştirdiği, 2005 programında yer alan 4. ünitelerin 2017 programında 5. ünite olarak verildiği ve 2005 programında yer alan 7. ünitelerin, 2017 programında 5. ünite olduğu gözlenmiştir.

2005 programında “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesinde (1. ünite) yer alan “6. Kazanım: Atatürk’ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir.” kazanımı Atatürkçülükle ilgili konular arasında yer alan “5.konu: Atatürk’ün Türk dili ve edebiyatına verdiği önem” konusu ile ilişkilendirilmiş ve “Atatürk’ün Türk dili ve edebiyatı ile ilgili sözlerine yer verir.” açıklaması yapılmıştır (Tablo:3.1). 2017 programında bu üniteye Atatürkçülükle ilgili konuların yer almadığı gözlenmiştir.

2005 programında “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde (2. ünite) yer alan kazanımlardan iki tanesi (2. ve 7. kazanım) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiş fakat 2017 programında “İnsanlar, Yerler ve Çevre” adını alarak 3. ünite olarak verilmiş ve ünite kazanımları Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkilendirilmemiştir (Tablo:3.1). Ancak 2005’te bu üniteye yer alan 2. kazanım Atatürkçülükle ilgili konular ilişkilendirilmesine rağmen 2017 programında bu kazanım 1. kazanım olarak verilmiş fakat Atatürkçülükle ilgili konular yönelik hiçbir açıklama yapılmamıştır.

2005 programında “İpek Yolunda Türkler” ünitesinde (3. ünite) yer alan kazanımlardan 3 tanesi (1.- 3. ve 7. kazanımlar) A.İ.K. ile ilişkilendirilmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitelerin adı “Kültür ve Miras” adını alarak 2. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan; “SB.6.2.1.Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.” (Açıklama: Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanılacaktır.) kazanımı 2005’teki programda da yer almaktaydı ve bu kazanım Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkilendirilmişti.

Tablo:3.1.

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
6. SINIF	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENYÖRÜM	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 6. Atatürk'ün ülkemizde sosyal bilimlerin geliştirilmesi için yaptığı uygulamalara örnekler verir. Etkinlik örneği: “Dil ve Tarih-Cografya Fakültesi” (Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Cografya Fakültesinin kurulmasının Türkiye’de sosyal bilimlerin gelişmesindeki önemi ile ilgili araştırma yapılır.) (6.kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 5. Atatürk'ün Türk dili ve edebiyatına verdiği önem (6. kazanım) Açıklama: Atatürk'ün Türk dili ve edebiyatı ile ilgili sözlerine yer verir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Birey ve Toplum” adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	YERYÜZÜNDE YAŞAM	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 2. Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar. 7. Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 9. Türkiye’nin dünya üzerindeki yerinin önemi (2. ve 7. kazanım) Açıklama: Türkiye’nin Asya ve Avrupa kıtalarının birleştiği bir yerde olduğu belirtilerek bulunduğu bölgede güçlü bir devlet olduğu vurgulanır. Türkiye’nin uygarlıkların kesiştiği bir yerde bulunduğu ve bu uygarlıkların hangileri olduğu belirtilir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “İnsanlar, Yerler ve Çevre” adını almış ve 3. ünite olarak verilmiştir. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	İPEK YOLUNDA TÜRKLER	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 1. Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. 3. Günümüz Türk Silahlı Kuvvetleri’ni ilk Türk devletlerinin ordusu ile ilişkilendirerek, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin önemini ve görevlerini kavrar. 7. Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 1. Atatürk'ün milli tarihimize verdiği önem (1. ve 7. kazanım) 7. Türk Silahlı Kuvvetlerinin önemi ve görevi (3. kazanım) 11. Vatandaşların devlete karşı görevleri ve Atatürk'ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi (3. ve 7. kazanım)	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Kültür ve Miras” adını alarak 2. ünite olarak verilmiştir. Bu ünite de yer alan; SB.6.2.1.Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Açıklama: Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanılacaktır. kazanımı 2005’teki programda da yer almaktaydı ve bu kazanım Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkilendirilmişti.

2005 programında “Ülkemizin Kaynakları” ünitesinde (4. ünite) yer alan kazanımlardan 2 tanesi (3. ve 5. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir (Tablo:3.2.). Ayrıca etkinliklere de yer verilmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” adını almış ve 5. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan; “SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.” kazanımı 2005 programında Atatürkçülükle ilgili kazanımlar arasında yer aldığı için dâhil edilebilir. Fakat bu kazanımla ilgili herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

2005 programında “Ülkemiz ve Dünya” ünitesinde (5. ünite) yer alan kazanımlardan 3 tanesi (1.- 3. ve 5. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir (2.-4.-6. ve 9. konularla) (Tablo:3.2.). Bu kazanımlara yönelik etkinliklere de yer verilmişti. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünite 7. ünite olarak yer almaktadır. Bu üniteye yer alan, “SB.6.7.3. Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.” kazanımının, Atatürkçülükle ilgili konular arasında yer aldığı söylenebilir. Çünkü bu kazanım 2005 programında (3. kazanım) Atatürkçülükle ilişkilendirilmiştir.

2005 programında “Demokrasinin Serüveni” ünitesinde (6. ünite) yer alan kazanımlardan 2 tanesi (4. ve 5. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile (3. ve 10. konularla) ilişkilendirilmiştir (Tablo: 3.2.). 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Etkin Vatandaşlık” adını alarak 6. üniteye olarak yer almıştır. Bu üniteye yer alan “SB.6.6.6. Türk tarihinden güncel örneklerden yola çıkarak kadının toplumsal hayattaki değerini savunur.” kazanımı ve ek olarak “Pozitif ayrımcılık ile ekonomik, siyasal ve toplumsal temsil gibi olumlu, kadın şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz konular üzerinde durulacaktır.” açıklaması verilmiştir. Bu kazanım 2005 programındaki “5. Kazanım: Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.” kazanıma benzetmektedir. 2005 programındaki bu kazanım Atatürkçülükle ilgili konular dan 3. konu ile ilişkilendirilmiştir. “3. Konu: Türk kadınının toplumdaki yeri ve Atatürk’ün kadın haklarına verdiği önem (5. kazanım)”. Bu benzerlikten yola çıkarak 2017 programındaki “SB.6.6.6. Türk tarihinden güncel örneklerden yola çıkarak kadının toplumsal hayattaki değerini savunur.” kazanımı Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilebilir.

2005 programında “Elektronik Yüzyıl” ünitesinde (7. ünite) yer alan kazanımlardan 1 tanesi (5. kazanım) Atatürkçülükle ilgili konularla (12. konu) ilişkilendirilmiştir. “5.Kazanım: Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark eder.” 12. Konu: Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önem.” Etkinlik örnekleri ve açıklamalar da yer almaktadır (Tablo:3.3.).

Tablo:3.2.

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
6. SINIF	ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar: 3. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur. 5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir. Etkinlik örneği: “Hepimizin Görevi” (Vergi vermenin gereği ve önemi incelenir.) (3. kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülük ile ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 8. Eğitimin önemi (Atatürk’ün eğitime verdiği önem). 11. Vatandaşların devlete karşı görevleri ve Atatürk’ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi. Açıklama: Atatürk’ün Türk dili ve edebiyatı ile ilgili sözlerine yer verir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” adını almış ve 5. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan; SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur. Kazanımı 2005 programında Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar arasında yer aldığı için dahil edilebilir. Fakat bu kazanımla ilgili herhangi bir açıklama yapılmamıştır.
	ÜLKEMİZ VE DÜNYA	Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar: 1. Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur. 3. Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir. 5. Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülük ile ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 2. Diğer örf ve adetlere hoşgörü olmanın gerekliliği (3. ve 5. kazanım) 4. Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olduğu (3. kazanım) 6. Atatürk’ün milli dış politika hakkındaki görüşleri (3. kazanım) 9. Türkiye’nin dünya üzerindeki yerinin önemi (1. kazanım)	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünite 7. ünite olarak yer almaktadır. Bu üniteye yer alan, SB.6.7.3. Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir. Kazanımının, Atatürkçülük ile ilgili konular arasında yer aldığı söylenebilir. Çünkü bu kazanım 2005 programında Atatürkçülük ile ilişkilendirilmiştir.
	DEMOKRASİNİN SERÜVENİ	Atatürkçülük ile ilgili kazanımlar: 4. Tarihsel belgelerden yola çıkarak insan haklarının gelişim sürecini analiz eder. 5. Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar. Yukarıda yer alan kazanımlar Atatürkçülük ile ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 3. Türk kadınının toplumdaki yeri ve Atatürk’ün kadın haklarına verdiği önem (5. kazanım) 10. İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetler ile Atatürk’ün insan hak ve hürriyetlerine verdiği önem (4. kazanım)	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Etkin Vatandaşlık” adını alarak 6. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan “SB.6.6.6. Türk tarihinden güncel örneklerden yola çıkarak kadının toplumsal hayattaki değerini savunur.” kazanımı ve açıklama olarak “Pozitif ayrımcılık, ekonomik, siyasal ve toplumsal temsil gibi olumlu, kadın şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz konular üzerinde durulacaktır.” kazanımı 2005 programındaki 5. kazanıma benzemektedir.

2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Bilim, Teknoloji ve Toplum” adını almış ve 4. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan; “SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin özgün fikirler ileri sürer. Açıklama: Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi konusuna da değinir.” kazanımı Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkilendirilebilir.

Tablo:3.3

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
6. SINIF	ELEKTRONİK YÜZYIL	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 5. Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi fark eder. Etkinlik örneği: “İstikbal Göklerdedir” (Havacılık çalışmalarından yola çıkarak Atatürk’ün; bilim ve teknoloji ile ilgili görüş ve çalışmaları ele alınır.) (5. kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 12. Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önem.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Bilim, Teknoloji ve Toplum” adını almış ve 4. ünite olarak verilmiştir. Bu üniteye yer alan; SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin özgün fikirler ileri sürer. Açıklama: Uygulama ve eserlerinden yola çıkarak Atatürk’ün akılcılığa ve bilime verdiği önemi konusuna da değinir. kazanımı Atatürkçülük konuları ile ilişkilendirilebilir.

7. Sınıflara Ait Bulgular

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda 7 ünite yer aldığı görülmektedir. Fakat ünite isimleri ve sıraları değişmiştir.

	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
1	İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	BİREY VE TOPLUM
2	ÜLKEMİZDE NÜFUS	KÜLTÜR VE MİRAS
3	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRE
4	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
5	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
6	YAŞAYAN DEMOKRASİ	ETKİN VATANDAŞLIK
7	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	KÜRESEL BAĞLANTILAR

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 7. sınıflarda yer alan ünitelerin isimleri 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında değiştirilmiş ayrıca 2005 programındaki 2. ve 3. üniteler 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer değiştirmiştir.

2005 programında “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinde yer alan kazanımlardan 2 tanesi (3. ve 6. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir (6. konu ile).

“3. Kazanım: İnsanlar arası etkileşimde kitle iletişim araçlarının rolünü tartışır.

“6. Kazanım: Atatürk’ün iletişime verdiği öneme kanıtlar gösterir.”

“6. Konu: Basının önemi ve kamuoyu ile ilişkisi. Açıklama: Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı sırasında Türk ve dünya kamuoyunu aydınlatmak için yaptığı çalışmalar ve bu amaçla gazete çıkardığı ve Anadolu Ajansı kurduğu, Atatürk’ün basın önemi ile ilgili sözlerinden örnekler verebilir.” 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Birey ve Toplum” adını almıştır. Bu üniteye yer alan “SB.7.1.4. İletişim araçlarının kullanımında hak ve sorumlulukları yerine getirir.” kazanımı Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca bu kazanımla ilgili şu açıklama da yapılmıştır.

“Açıklama: Doğru bilgi alma hakkı, özel hayatın gizliliği, düşünceyi açıklama ve kitle iletişim özgürlüğü arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Ayrıca İstiklal Savaşı’nda Darüşşafakalı öğrencilerin telgrafçılık eğitimlerinin oynadığı rol örnek olarak gösterilebilir. Atatürk’ün iletişime verdiği öneme kanıtlar gösterilir.” (Tablo 4.1).

2005 programında ve 2017 programında 2.- 3.-4. ve 5. ünitelerde Atatürkçülükle ilgili konular yer verilmemiştir.

Tablo:4.1.

SINIF	ÜNİTE	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
7. SINIF	İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 3. İnsanlar arası etkileşimde kitle iletişim araçlarının rolünü tartışır. 6. Atatürk'ün iletişime verdiği öneme kanıtlar gösterir. Etkinlik örneği: "Anadolu Ajansı" (Anadolu Ajansı ve diğer kitle iletişim araçlarının Millî Mücadele sürecindeki önemi incelenir.) (3,6. kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 6. Basının önemi ve kamuoyu ile ilişkisi. Açıklama: Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sırasında Türk ve dünya kamuoyunu aydınlatmak için yaptığı çalışmalar ve bu amaçla gazete çıkardığı ve Anadolu Ajansı'nı kurduğu, Atatürk'ün basının önemi ile ilgili sözlerinden örnekler verebilir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı "Birey ve Toplum" adını almıştır. SB.7.1.4. İletişim araçlarının kullanımında hak ve sorumlulukları yerine getirir. Açıklama: Doğru bilgi alma hakkı, özel hayatın gizliliği, düşünceyi açıklama ve kitle iletişim özgürlüğü arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Ayrıca İstiklal Savaşı'nda Darüşşafakalı öğrencilerin telgrafçılık eğitimlerinin oynadığı rol örnek olarak gösterilebilir. Atatürk'ün iletişime verdiği öneme kanıtlar gösterilir.
	ÜLKEMİZDE NÜFUS	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı "İnsanlar, Yerler ve Çevre" adını almış ve 3. ünite olarak verilmiştir. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	TÜRK TARİHİNE YOLCULUK	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı "Kültür ve Miras" adını alarak 2. ünite olarak verilmiştir. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı "Bilim, Teknoloji ve Toplum" adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

2005 programında “Yaşayan Demokrasi” ünitesinde yer alan kazanımlardan 3 tanesi (2.-3. ve 4. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir. Bu kazanımlar şunlardır:

“2. Kazanım: Anayasamızın 2. maddesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin nitelikleri ile ilgili uygulamalara toplum hayatından örnekler verir.

3. Kazanım: Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder.

4. Kazanım: Siyasî partilerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin, gündemi ve yönetimin karar alma süreçlerini ne şekilde etkilediğini örnekler üzerinden tartışır”. Ayrıca bu kazanımlara yönelik etkinliklere de geniş yer verilmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Etkin Vatandaşlık” adını almış ve 3. ünite olarak verilmiştir. “SB.7.6.2. Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.”

“Açıklama: Kongreler, TBMM’nin açılması, Cumhuriyet’in ilanı, çok partili hayata geçiş gibi denemeler ele alınır.”

“SB.7.6.3.Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.”

Yukarıda verilen iki kazanım Atatürkçülükle ilgili konular içerisinde ele alınabilir (Tablo 4.2).

2005 programında “Ülkeler Arası Köprüler” ünitesinde yer alan kazanımlardan 3 tanesi (1.- 3. ve 4. kazanımlar) Atatürkçülükle ilgili konular ile ilişkilendirilmiştir. Bu kazanımlar şunlardır:

“1. Kazanım: 20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasî ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı’nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir.

3. Kazanım: Küresel sorunların çözümlerinin yaşama geçirilmesinde kişisel sorumluluğunu fark eder.

4. Kazanım: Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.” Bu kazanımlara yönelik verilen etkinliklerden biri olan: “Çanakkale Geçilmez” (I. Dünya Savaşı’nda Çanakkale Cephesinin önemi ve Mustafa Kemal’in başarıları incelenir.) etkinliği bu kazanımlarının Atatürkçülükle ilgili konularla ilişkisini ortaya koymaktadır. 2017 programında ise kazanımlarda Atatürkçülükle ilgili konulara yer verilmemiştir (Tablo: 4.2).

Tablo:4.2.

SINIF	ÜNİTELER	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
7. SINIF	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.
	YAŞAYAN DEMOKRASİ	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 2. Anayasamızın 2. maddesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin nitelikleri ile ilgili uygulamalara toplum hayatından örnekler verir. 3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yönetim yapısını yasama, yürütme ve yargı kavramları çerçevesinde analiz eder. 4. Siyasal partilerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin, gündemi ve yönetimin karar alma süreçlerini ne şekilde etkilediğini örnekler üzerinden tartışır. Etkinlik örneği: “Cumhuriyetin Nitelikleri” (Anayasamızın ikinci maddesi incelenerek örnek olaylarla karşılaştırılır.) (2. kazanım) “Bir Yasa TBMM’den Nasıl Çıkar?” (TBMM’den bir yasanın nasıl çıktığını kavratmak üzere drama yapılır.) (3. kazanım) “Sınıf Mahkemesi Kuralım” (Yargı yetkisini ve gücünü anlamak üzere sınıfta okul kurallarına dayalı bir mahkeme kurulur.) (3.kazanım) “Vatandaşın Sesi Gazetesi” (Sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin karar alma süreçlerini ve kamuoyunu nasıl etkilediğini göstermek amacıyla bir gazete hazırlanır.) (4. kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 1.Vatandaşların devlete karşı görevleri ve Atatürk’ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi. 5. Kamuoyunun önemi. 7. Anayasanın anlam ve önemini fark edebilme. 8. Yürürlükte olan anayasamızın bazı maddeleri	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünitenin adı “Etkin Vatandaşlık” adını almış ve 3. ünite olarak verilmiştir. SB.7.6.2. Atatürk’ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar. Açıklama: Kongreler, TBMM’nin açılması, Cumhuriyet’in ilanı, çok partili hayata geçiş gibi denemeler ele alınır. SB.7.6.3.Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir. Yukarıda verilen kazanımlar Atatürkçülükle ilgili konular içerisinde ele alınabilir.
	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	Atatürkçülükle ilgili kazanımlar: 1.20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasi ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı’nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir. 3.Küresel sorunların çözümlerinin yaşama geçirilmesinde kişisel sorumluluğunu fark eder. 4.Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır. Etkinlik örneği: “Çanakkale Geçilmez”(I. Dünya Savaşı’nda Çanakkale Cephesinin önemi ve Mustafa Kemal’in başarıları incelenir.) (1.kazanım) Yukarıda yer alan kazanım Atatürkçülükle ilgili şu konu ile ilişkilendirilecektir: 2.Atatürk’ün güzel sanatlara önem vermesi. 3. Atatürk’ün Türk tiyatrosuna ve sahne oyunlarına verdiği önem. 4. Güzel sanatların bir toplumun gelişmesindeki yeri ve önemi. 9. Atatürk’ün kişilik özellikleri.	2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu ünite “Küresel Bağlantılar” adını almıştır. Bu ünite de Atatürkçülükle ilgili konu ve kazanımlara yer verilmemiştir.

Sonuç ve Öneriler

2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının genel anlamda dokuz öğrenme çerçevesinde oluşturulmuş, 4. ve 5. Sınıflarda sekiz öğrenme alanı/ünite, 6. ve 7. Sınıflarda ise yedi öğrenme alanı/ünite yer almıştır. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ise yedi öğrenme alanından oluşmuştur. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim programındaki ünitelerin yeri ve isimleri değiştirilmiştir. Örneğin, 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında beşinci öğretim alanı olan Kültür ve Miras ünitesi, 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ikinci ünite olarak yer almaktadır. Ayrıca, İnsan ve Mekân öğretim alanının adı; İnsanlar, Yerler ve Çevreler şeklinde değişmiştir. Bununla birlikte Ekonomi ve Sürdürülebilirlik öğrenim alanı; Üretim, Dağıtım ve Tüketim adını almıştır.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında “Atatürkçülükle ilgili Konular ve Açıklamalar” başlığı altında ayrıca bir bilgilendirme kısmı ve tablolar yer alırken 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ise böyle bir bilgilendirme yapılmamıştır. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Atatürkçülükle İlgili Konuların çoğu 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına dâhil edilmemiştir. Özellikle 5. Sınıf programında yer alan toplam 27 konu ve 3 kazanımın tamamı 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programından çıkarılmıştır. Ayrıca 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kazanımlar verilirken konular verilmemiş ve açıklamalar yetersiz kalmıştır.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ara disiplinlerde Atatürkçülükle ilgili konulara yer verilirken 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu alanla ilgili bir açıklama yer almamaktadır.

Sonuç olarak 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının bazı konularda 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programından farklı olduğu gözlenmiştir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına dair ayrıntılı açıklamalar yapılmamıştır. Özellikle Atatürkçülükle İlgili Konular kısmında hiç açıklama yapılmamıştır. Ayrıca sayısal olarak 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Atatürkçülükle İlgili Konular oldukça azdır. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ise bu bahsettiğimiz bütün kısımlara sahiptir. Ayrıca 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında her sınıf için öğrenme alanlarının açıklandığı tablolar da yer almaktaydı. Fakat 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu tablolara da yer verilmemiştir.

Çalışmaya konu olan bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir; 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı da bir önceki programlar gibi daha ayrıntılı bir şekilde yeniden hazırlanabilir. Daha net olması açısından Atatürkçülükle İlgili Konuları gösteren ek tablolar verilebilir. Kılavuz kitaplar hazırlanabilir ya da örnek günlük planlar yayınlanabilir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı genel hatlarıyla verilmesi ve açıklamaların fazla yer tutmaması nedeniyle süreçte en etkili araç ders kitapları olmuştur. Bu sebepten ders kitaplarına önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

I. Kitaplar

- AKYÜZ, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2009)*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2009.
- ATA, Bahri, "Sosyal Bilgiler Programı". (Ed. Cemil Öztürk), *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*, Ankara, 2012.
- Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri (ASD), Cilt I-III (Açıklamalı Dizin İle) 5. Baskı, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları 1, Ankara, 2006.
- Atatürkçülük, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001.
- ÇAĞLAR, Behçet Kemal, *Bugünkü Diliyle Atatürk'ün Söylevleri*, A.Ü. Basımevi, Ankara, 1967.
- GÜLERYÜZ, Hasan, *Hayat Bilgisi Programları ve Öğretimi*, Ankara, 2013.
- KAYNAR, Reşat, *Atatürkçülük*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 1992.
- MEB, *Sosyal Bilgiler Eğitim Öğretim Programı*, Ankara, 2017.
- MEB, *Sosyal Bilgiler Eğitim Öğretim Programı*, Ankara, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, 2005.
- Nutuk I, (Haz. Zeynep Korkmaz), Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1984.
- ÖZTÜRK, Cemil, *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 2012.
- SAFRAN, Mustafa, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, 2015.
- YAZICI, Kubilay, *Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Öğretimi Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Ed. Mustafa Safran), Ankara, 2015.
- YILMAZ, Mehmet-Serhat TOSUN, *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi, Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2005.

II. Makaleler

- ATA, Bahri, “Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Eğitimi ve Öğretmenin Rolü”. (Ed. Bayram Tay-Adem Öcal), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2015.
- KAPLUHAN, Erol, “1921 Maarif Kongresi’nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi”, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, Nisan 2014- Ekim 2014, s.123-134.
- KAYIRAN, Mehmet-METİNTAŞ, Mustafa Yahya, “Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürkçülük”, *Atatürk Yolu Dergisi*, C. 13, S.51, 2013, s.579-615.
- Kaymakçı, Selahattin, “Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi?”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29/5, 2009, s.1530-1545.
- ÖZMEN, Cengiz, “Dünyada ve Ülkemizde Sosyal Bilgiler”, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Ed. Cengiz Dönmez-Kubilay Yazıcı), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2015.
- YILMAZ, Mehmet, Serhat, “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının İlköğretimde Öğretimi”, *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi*, (Ed. Yasemin Doğaner) Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2006.

III. Tezler

- KAZ, Volkan, *Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Programlarının Türk Devrimine Göre Değerlendirilmesi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın, 2013.
- ZOGO, Ahmet, *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Atatürkçülük Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2016.